

Vores verden – et netværk af relationer

"Den, der undertrykker den svage, håner hans skaber, den, der forbarmer sig over den fattige, ærer hans skaber" (Ordsp 14,31).

Hovedtanke

Gud har skabt vores verden med et utal af nøje afstemte indbyrdes relationer, og derved har han åbenbaret sider af sit eget væsen.

Introduktion

De fleste mennesker nu om dage går ud fra, at livet på vores planet er opstået ved evolution og uden Guds skabende indgriben. Dette er også en accepteret forklaring for mange kristne, omend med et andet fortegn. Ifølge den teori har Gud været den igangsættende kraft, hvorefter han har overladt det til tilfældigheder og tidens gang, hvordan alting udvikler sig og bliver til et mangfoldigt mylder af liv. Der findes også den opfattelse, at Gud endnu ikke har afsluttet skaberhandlingen – at han ikke skabte en perfekt verden, men gav den igangsættende impuls og derefter lod evolutionen fortsætte skabelsen (*creatio progressiva*). Denne holdning kan formuleres således: At Gud har skabt verden, fortæller Bibelen os, men hvordan han har skabt den, fortæller evolutionen os.

Forsøget på at kombinere den bibelske skabelsestro med den naturvidenskabelige evolutionsteori kan dog ikke skjule de grundlæggende modsætninger mellem de to måder at anskue verden på. Den naturalistiske evolutions mekanismer er uforenelige med Skaberens væsen, som det beskrives i Bibelen. I en evolutionistisk præget natur findes forgængeligheden og døden fra begyndelsen. Der ædes, og der bliver ædt. Det er den stærkestes ret, der gælder. Guds skabelse derimod har en helt anden grundidé. Det var først efter syndefaldet, at den oprindeligt paradisiske natur forvandlede til den, vi kender nu.

Selv i vores faldne verden ønsker den omsorgsfulde Gud, at relationer lykkes, at vi oplever samhørighed, og at vi føler os som en del af et sammenhængende netværk. Det er selve grundlaget for det liv, som Gud ønsker for os og for fællesskabet. I den kommende uge vil vi se nærmere på, hvad det betyder.

En perfekt start

1 Mos 1

Hvor i skabelsesberetningen finder vi vurderinger, og hvem giver udtryk for dem?

Baggrund

Bibelen indeholder mange steder udsagn om verdens opståen og om Gud som skaber. Forfatterne til de bibelske skrifter har forskellige fokuspunkter for at understrege ting, de synes er væsentlige. Dem er det vigtigt at finde frem til.

Bibelen indledes således med en skabelsesberetning, der har fokus på at beskrive en kærligt skabende Gud, der planlægger og frembringer mange detaljer. Det er væsentligt for forfatteren, at alt er nøje afstemt. Hver enkelt ting er god i sig selv, men det er først den perfekte harmoni, der gør alting såre godt.

Atmosfæren er ikke blot en genial blanding af gasser, men den er nødvendig for åndedrættet, for klimaet og for fuglenes flugt. Himmellegemerne sørger ikke blot for, at alt holdes i balance, men har også betydning for diverse målemetoder og giver desuden et lille indblik i Guds storhed. Hver enkelt ting opfylder på optimal vis sin egen tildelte opgave og sættes samtidig ind i en storslået sammenhæng. Det er denne nøje afstemte detaljestyling, der gør helheden fuldkommen og viser Guds væsen.

Til fordybelse

Hebræerbrevets forfatter udtrykker sin forståelse af skabermagten i en central sætning: "I tro fatter vi, at verden blev skabt ved Guds ord, så det, vi ser, ikke er blevet til af noget synligt" (Hebr 11,3). Gud har ladet alting blive synligt ved hjælp af sit skabende ord, så universets mangfoldighed og skønhed bliver et udtryk for hans eget væsen.

Til eftertanke

Gud skabte hvert enkelt element i verden, så det har en relation til det øvrige skaberværk. Hvilken betydning har det for mig og mit liv?

Jorden i kompetente hænder

1 Mos 1,26-31;
2,15

Hvilket ansvar får menneskene pålagt?

Hvilke forudsætninger har de fået for at leve op til det?

Baggrund

Som afsluttende gerning inden sabbatten skaber Gud mand og kvinde med et særkende. Indtil da var skabelsen udtryk for grænseløs kreativitet. Alle enkeltelementer var hver især en virkeliggørelse af en ny tanke hos Gud. Men det gælder ikke for mennesket. Gud udtænker ikke en ny ide, men former manden og kvinden efter sit eget billede. De er ikke en videreudviklet variation af dyrene, men adskiller sig fra de øvrige skabninger: de ligner Gud selv.

Hvori består så gudsbilled-ligheden i mennesket? Gud giver dem den opgave at forvalte jorden. Han giver dem evnen til at skabe og gør dem egnede til at opbygge indbyrdes relationer og et personligt forhold til Gud. På den måde har han skabt en "partner" til sig selv.

Idet mennesket får evnen til at kunne være bevidst om sig selv og sin opgave, kan Gud kommunikere med det og indgå i en relation med det. Mennesket tænker og føler lige som han. Guds udtrykte billede besidder alle forudsætninger for at kunne råde over jorden og drage omsorg for den.

Til fordybelse

At mennesket er noget specielt, understreges med en væsentlig detalje i anden del af skabelsesberetningen. Det siges udelukkende om mennesket, at Gud blæste "livsånde i dets næsebor", så mennesket blev et levende væsen (2,7). Beskrivelsen af denne guddommelige berøring er en tydelig understregning af den umiddelbare og kærlige forbindelse, der er mellem den evige skabergud og hans jordiske "partner".

Til eftertanke

Hvorfor kan det også nu om stunder være en god ide at tage Guds kaldelse og opgave til os alvorligt?

Gud – skaber og opretholder

ApG 17,28

Hvilken indflydelse har Gud – ifølge Paulus – den dag i dag på hvert enkelt menneskes liv?

Baggrund

Paulus får en enestående anledning til at vise Athens borgere den Gud, der hidtil har været ukendt for dem. Han vælger at præsentere Gud som Skaberen: Han har skabt verden, himlen og jorden (v. 24). Han giver alle liv og ånde (v. 25), og af ét menneske har han skabt alle folk og ladet dem bosætte sig overalt på jorden og fastsat bestemte tider og grænser for, hvor de skal bo (v. 26), og han er os ganske nær, for i ham lever og ånder vi (v. 28).

Især det sidste udsagn har radikal og vidtrækkende betydning, fordi der ifølge denne påstand egentlig ikke findes nogen gudløshed – intet liv, der kan opstå og udvikle sig af sig selv. Ifølge Paulus lever alle mennesker udelukkende, fordi Gud holder dem i live – selv mennesker, der ikke kender Gud eller endda afviser ham.

Gud har altså ikke blot engang i begyndelsen været årsag til livet, men han er også den, der til stadighed opretholder det. Uden hans nærvær ville livet øjeblikkeligt ophøre.

Til fordybelse

Cicero, Voltaire og andre filosoffer har tegnet billedet af urmagerguden: Han skabte på et tidspunkt livet lige som et ur og overlod dernæst ansvaret til uret selv. Derefter fungerer uret også uden urmager – og måske er han ikke engang klar over, hvor uret på et givet tidspunkt befinder sig.

Til anvendelse

Der findes en hel del kristne, der lever med den indstilling, at man kun henvender sig til Gud, når der er noget, der ikke fungerer. I nødsituationer og når problemerne er gået i hårdknude, kalder man på hjælp fra ham. Ellers ikke. Paulus så anderledes på det. Han ville ikke kunne leve et eneste øjeblik uden Gud.

Til eftertanke

Hvilken indflydelse har det på mine bønner, at jeg er afhængig af Gud hvert eneste øjeblik?

Forskellige livssituationer

Ordsp 22,2;
14,31

Hvad er fælles for disse mennesker uanset deres forskellige livsvilkår og skæbner?

Baggrund

Det, som Ordsprogenes korte og præcise sætninger, billeder og sammenligninger giver udtryk for, er livsvisdom og livserfaring, der stammer fra et gudfrygtigt liv, altså et liv i nær relation til Gud, der medfører et retskaffent liv og en passende adfærd (1,1-7; 9,10).

Ifølge Ordsp 22,2 er menneskers forskellige livssituationer ikke et udtryk for, at de befinder sig mere eller mindre tæt på Gud. Ethvert menneske er en Guds skabning, uanset livsvilkår som for eksempel rigdom eller fattigdom. Og da alle mennesker lever på den samme jord, er de forbundet med hinanden og har ansvar for hinanden.

Til fordybelse

I Ordsp 14,31 forklares det, hvad dette ansvar går ud på: "Den, der undertrykker den svage, håner hans skaber, den, der forbarmer sig over den fattige, ærer hans skaber." Således er hver enkelt kaldet til at være opmærksom på sin næste og betragte ham som en del af det skaberværk, som alle er en del af.

Til anvendelse

"Hvis mennesker ville gøre deres pligt som trofaste forvaltere af deres Herres goder, ville der ikke være noget råb om brød, ingen som lider under fattigdom, ingen nøgne og mangel på fornødenheder. Det skyldes menneskets mangel på troskab, der skaber den tilstand af lidelse, som menneskeheden er kastet ud i" (Ellen White, *Welfare Ministry*, Washington, DC, 1952, 16).

Knas i relationerne

1 Mos 3,16-19

Hvad var årsagen til syndefaldet?

Hvilke konsekvenser havde det for skaberværket?

Baggrund

Årsagen til syndefaldet var mistillid til relationerne og tvivl om sammenhængene i den fuldkomne skabelse.

Gud havde gjort sig selv til en del af det utroligt fint afstemte underværk, nemlig som én, man kunne have en relation til. Han havde baseret skaberværket på et tillidsfuldt samvær. Det havde således haft mulighed for at udfolde sig harmonisk. Men tvivlen bringer alle relationerne ud af balance. Er skaberen virkelig kærlig, eller findes der også en mørk side hos ham? Mennesket beslutter sig for at afklare dette på egen hånd – uden om Gud – og trækker således tæppet væk under relationen.

Da det ikke er mennesket, der er skaberen, kan mennesket heller ikke genoprette den ødelagte harmoni. Tværtimod, disharmonien breder sig, så der nu også opstår mistillid til medmennesket. Adam formoder endda, at der også hos kvinden ved hans side findes en mørk side (3,12). Og så fremdeles...

Til fordybelse

I beretningen om syndefaldet optræder der pludselig endnu en skabning, der kan tale, og som således bliver menneskets samtalepartner. Men han har en ganske anden position. Han taler distanceret om Gud som en, der ikke har nogen relation til ham.

Til eftertanke

"Synd skiller ikke bare mennesket fra Gud; den er også årsag til en adskillelse mennesker imellem. Der findes ikke en 'syndens solidaritet'; synd medfører ensomhed, idet den skyldige placerer skylden hos den anden" (WStB, Hansjörg Bräumer, *Das erste Buch Mose*, Wuppertal 1983, 93).

Et afslørende spørgsmål

1 Mos 4,9

Hvilke forskellige holdninger til skaberværket kommer til udtryk i denne korte dialog?

Baggrund

Kain gemmer sig ikke som Adam og Eva, men forsøger at flygte. Men Gud er i nærheden lige som dengang, Adam og Eva syndede. Han afkræver Kain et svar. Denne gang spørger han dog ikke: "Hvor er du?" Han spørger: "Hvor er din bror?" Selvfølgelig ved Gud, hvad der er sket med Abel, for den myrdedes blod råber til ham (v. 10). Gud stiller altså et retorisk spørgsmål, men det er det afgørende spørgsmål vedrørende ansvar for næsten.

Kains svar, som også er formuleret som et spørgsmål, giver udtryk for, at han fralægger sig dette ansvar: "Det ved jeg ikke. Skal jeg vogte min bror?" Ved at distancere sig fra Abel vender han sig mod Skaberen og mod det skaberværk, der er baseret på omsorgsfulde relationer. Men med "den stærkestes ret" kan skaberværket ikke opretholdes. Hvis man ikke har øje for næsten, ender det med døden.

Til fordybelse

Ethvert menneske, vi møder, er en Guds skabning, skabt i hans billede og en del af det netværk af indbyrdes forhold, som forbinder os i Guds skaberværk, uanset hvor anstrengt eller ødelagt disse relationer måtte være. "Vi er alle knyttet sammen i fællesskabets netværk. Det onde, der rammer dele af den store menneskelige familie, bliver til fare for alle" (SgA 279). På grund af denne sammenhæng er vi ansvarlige over for Gud og hinanden.

Resumé

Gud har skabt verden som et netværk af relationer, hvor hvert enkelt element kun kan eksistere i sammenhæng med andre. Vi mennesker blev skabt i Guds billede og fik til opgave at tage vare på jorden. Derfor er vi også ansvarlige over for hinanden.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

Hvordan lykkes det for jer at se verden som et udtryk for Guds væsen, selv om den tydeligvis er ødelagt af synden?

Supplerende
spørgsmål

Hvad kan få jer til at undres over sammenhænge og indbyrdes afhængighed i skaberværket?

Ordsp 22,2
Ordsp 14,31

Hvordan passer de to tekster sammen?

Hvad forbinder os med flygtninge fra lande med andre økonomiske og politiske forhold?

1 Mos 4,9

Hvor støder I på disse to spørgsmål

- i samfundet?
- i menigheden?

Hvad er jeres egne svar på dem?

1 Mos 1,28
1 Mos 2,15

Hvad er kravet til os i dag?

ApG 17,28

På hvilken måde har dette udsagn betydning for jeres indstilling til livet og til Gud?